

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2026. № 5. ISSN 2307-2105

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.5.44>

УДК 339.1

Л. В. Овчаренко,

к. е. н., доцент, професор кафедри економіко-правових дисциплін,

Національна академія внутрішніх справ

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9492-114X>

ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ ЧИННИКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

L. Ovcharenko,

PhD in Economics, Associate Professor, Professor of the Department of Economic and Legal Disciplines, National Academy of Internal Affairs

ECONOMIC AND LEGAL FACTORS OF ENTERPRISE COMPETITIVENESS IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION

У статті досліджено сутність аналізу ключових економіко-правових чинників формування конкурентоспроможності підприємств в умовах глобалізації економіки. Серед внутрішніх економічних чинників, що формують конкурентоспроможність підприємства, можна виділити інноваційний потенціал підприємства, рівень фінансової стійкості, взаємодію персоналу підприємства та ефективну організацію праці з

залученням цифрових інструментів. До переліку зовнішніх економічних чинників можна віднести цифровізацію бізнес - середовища, глобалізацію виробничих процесів, участь в спільних проєктах з іноземними партнерами тощо. Аналізуючи вплив правових чинників на конкурентоспроможність підприємства, необхідно виділити наступні: конкурентне законодавство як в окремих країнах так і на наднаціональному рівні, зокрема правові норми ЄС, захист прав інтелектуальної власності тощо. Розглянуто вплив цифровізаційних процесів, міжнародної конкуренції та правового середовища на діяльність суб'єктів господарювання. Показано важливість та необхідність гармонізації національного законодавства із міжнародними стандартами

The article examines the essence of analyzing key economic and legal factors that shape enterprise competitiveness in the context of economic globalization. Among the internal economic factors, particular attention is given to the innovative potential of the enterprise, the level of financial stability, the quality of personnel interaction, and the effectiveness of work organization supported by digital tools. External economic factors include the digitalization of the business environment, the globalization of production processes, and participation in joint projects with foreign partners. The legal dimension of competitiveness is associated with competition legislation at both national and supranational levels - particularly EU norms - as well as the protection of intellectual property rights. The author argues that the growing influence of digitalization, intensified international competition, and the evolving legal environment fundamentally reshapes the conditions under which enterprises operate. In this regard, the harmonization of national legislation with international standards is not merely desirable but becomes a strategic necessity for maintaining competitiveness. It is emphasized that competitiveness emerges from a complex and dynamic interaction between economic and legal factors: effective economic activity depends on an

adequate legal framework, while legal regulation, in turn, must reflect current economic realities.

Attention is paid to the challenges faced by Ukrainian enterprises under globalization. The author identifies adaptation to international legal norms, the consequences of martial law, restricted access to financial resources, and the urgency of digital transformation as key constraints that significantly influence business performance. At the same time, these challenges are interpreted as catalysts for structural change, opening new opportunities - especially through deeper integration into the European economic space.

Based on this analysis, the author substantiates that increasing enterprise competitiveness requires a comprehensive approach. This includes improving national legislation in line with international requirements, stimulating innovation-driven development, and ensuring a transparent and fair competitive environment. Such measures are presented not only as policy recommendations but as necessary conditions for sustainable economic growth in the globalized economy. To increase the competitiveness of enterprises, it is advisable to: improve national legislation; stimulate innovative activity; ensure a transparent competitive environment.

Ключові слова: *конкурентоспроможність, глобалізація, економічні чинники, правове регулювання, підприємство, конкуренція.*

Keywords: *competitiveness, globalization, economic factors, legal regulation, enterprise, competition.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Глобалізація значною мірою модифікує умови функціонування підприємств на національному та світовому ринках, загострюючи конкурентну боротьбу та створюючи нові виклики, серед яких зростання ролі транснаціональних корпорації, посилення цифровізації бізнес-процесів, нові регуляторні механізми. За таких умов

економіко-правові чинники, що визначають ефективність конкурентоспроможності підприємства, набувають особливого значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика конкурентоспроможності підприємств широко висвітлена в економічній та правовій науці. Досліджуються даної тематики можна знайти в працях Тарнавської Н., Бакалінської О., Науменка Ю., Лещук Г., Івасюк Н. та інших. Водночас питання комплексного впливу економічних і правових факторів в умовах глобалізації та цифрової трансформації є недостатньо дослідженими та вимагають більш детального аналізу

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є систематизація та аналіз економіко-правових чинників конкурентоспроможності підприємств в умовах глобалізації, а також визначення шляхів їх оптимізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Конкурентоспроможність підприємства визначається як властивість за якої підприємство чи його продукт може успішно конкурувати на ринку, має здатність привертати клієнтів і зберігати свою позицію в умовах конкурентної боротьби. Властивості конкурентоспроможності включають технічні, економічні, споживчі та вартісні характеристики продукту, а також ефективність управління, доступ до ресурсів та технологій, якість обслуговування, репутацію підприємства тощо [1]. Конкурентоспроможність підприємства забезпечує стійкі ринкові переваги, що дозволяють ефективно функціонувати та витримувати змагання з іншими суб'єктами господарювання. В умовах глобалізації формування конкурентоспроможності окремих підприємств здійснюється під впливом ряду внутрішніх і зовнішніх економічних та правових факторів, що враховують світові тренди.

Серед внутрішніх економічних чинників, що формують конкурентоспроможність підприємства, можна виділити інноваційний потенціал підприємства, рівень фінансової стійкості, взаємодію персоналу

підприємства та ефективну організацію праці з залученням цифрових інструментів.

Визначальним економічним чинником в сучасному економічному просторі виступає інноваційний потенціал підприємства як здатність суб'єкта господарювання впроваджувати нові технології, нові організаційні процеси, нові продукти тощо. Інноваційна діяльність - діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг [2]. За даними Національного інституту стратегічних досліджень протягом 2021-2024 років кількість підприємств, котрі впроваджували інновації, збільшилась – із 292 до 597 од. (їх частка в загальній кількості промислових підприємств зростає більше ніж удвічі – із 6,2 до 15,5 %). Водночас попри позитивну динаміку показники інноваційного розвитку в Україні відстають від аналогічних європейських значень. Так, у країнах Євросоюзу 51,4 % підприємств є інноваційно активними [3]. Таким чином, для українських підприємств та української економіки це є значним потенційним ресурсом, який сприятиме підвищенню рівня конкурентоспроможності на світових ринках. Інноваційна діяльність у промисловості України під час повномасштабної війни має важливе значення для підтримки обороноздатності країни продукцією, яка створена з використанням найсучасніших технологічних розробок і технологій, що надає військові переваги у захисті держави та наближає перемогу. У воєнний і повоєнний період інноваційна діяльність є каталізатором структурних змін, що відбуваються завдяки пріоритетному розвитку середньо- і високотехнологічних виробництв, виробництв з вищим рівнем доданої вартості. Це забезпечить відбудову господарства на якісно нових засадах, надасть змогу досягнути висококонкурентних позицій України на світових ринках наукоємної інноваційної продукції та сприятиме формуванню збалансованого внутрішнього ринку такої продукції, досягненню добробуту й високих соціальних стандартів життя населення [3].

Вагомим ресурсом, що в сьогоденні умовах впливає на конкурентоспроможність підприємства є цифровізація економічних процесів та відносин. Вона одночасно виступає як внутрішнім, так і зовнішнім чинником. В Україні активно підтримується цифровізація українських підприємств. Зокрема, за інформацією Міністерства цифрової інформації 20 грудня 2023 року стартував Seeds of Bravery, щоб підтримати українські технологічні бізнеси під час війни. За цей час 318 стартапів отримали фінансування, знайшли європейських партнерів та масштабували свої продукти на нові ринки [4].

Розглянемо її вплив на внутрішню діяльність підприємств. За її допомогою формуються нові канали для зв'язку з клієнтами: онлайн-платформи, месенджери та CRM-системи дають змогу швидко реагувати на потреби клієнтів і будувати персоналізовану комунікацію.

Серед ключових змін, зумовлених цифровізацією, доцільно виділити: автоматизацію управлінських процесів, що дозволяє зменшити обсяг рутинної роботи та підвищити продуктивність; прийняття рішень на основі даних, що дозволяє оперативно реагувати на зміни завдяки отриманню доступу до аналітики у режимі реального часу; розвиток дистанційного та гібридного управління персоналом завдяки цифровим платформам, які забезпечують ефективну роботу незалежно від фізичної присутності; підвищення рівня прозорості та підзвітності; інтеграцію принципів сталого розвитку та соціальної відповідальності в стратегію управління [5].

Цифрові інструменти дають можливість підприємству розширювати ринки та оптимізувати витрати, оскільки саме вони надають можливість виходити за межі локального ринку та зменшувати витрати на операції в режимі реального часу, формують потенціал для ухвалення стратегічних та тактичних рішень на основі масиву даних та здійснювати аналіз, уникаючи припущень.

Персонал підприємства завжди був важливим чинником, що формує конкурентоспроможність підприємства. Запровадження в діяльність

підприємства цифрових інструментів надає можливість спростити спілкування та покращити командну роботу через використання хмарних сервісів та систем управління проектами. Використовуючи ці інструменти члени команди можуть бути завжди на зв'язку один з одним та працювати синхронно, знаходячись на відстані, в дистанційному режимі. Автоматизація рутинних завдань зменшує навантаження на працівників і дає змогу зосередитись на важливішому, що полегшує умови праці [6].

Наступним важливим економічним чинником є фінансова стійкість як здатність організації зберігати ефективність у формуванні, розподілі та використанні фінансових ресурсів у процесі фінансово-господарської діяльності при взаємодії із зовнішнім середовищем адаптуючись до змін довкілля без шкоди для своєї внутрішньої структури та цілісності. Це поняття динамічне і не може бути обмежено статичним станом, оскільки потребує постійного аналізу та пристосування до мінливих умов довкілля [6]. Говорячи про довгострокову перспективу розвитку компанії, слід пам'ятати, що фінансова стійкість залежить і від співвідношення доходів та витрат. Навіть якщо в компанії є певні проблеми із поточною платоспроможністю, у майбутньому позитивний фінансовий результат дозволить збалансувати вхідні та вихідні грошові потоки, що зробить компанію фінансово стійкою. З цього слідує, що висока рентабельність компанії позитивно впливає на здатність компанії проводити стабільну діяльність [7].

До переліку зовнішніх економічних чинників можна віднести цифровізацію бізнес - середовища, глобалізацію виробничих процесів, участь в спільних проектах з іноземними партнерами тощо. Глобалізація посилює вимоги до якості продукції, знижує бар'єри входу на ринки, але одночасно підвищує конкуренцію. Геополітичні трансформації, стратегічні союзи, євроінтеграція, вихід на міжнародні ринки та інші аспекти свідчать про важливе положення України у світовій політиці та економіці. Суттєвим є також впровадження нових логістичних ланцюгів і диверсифікація джерел постачання енергоресурсів, що сприяє розвитку країни та зменшує її

залежність від одного постачальника. Одним з основних завдань країни є забезпечення безпеки, соціальної стабільності, розвитку інфраструктури та ефективних економічних реформ, які сприятимуть утриманню та розширенню досягнутих позицій у глобальному контексті [8].

Глобалізаційні процеси здійснюють опосередкований вплив на діяльність підприємств. До того ж цей вплив має як позитивний, так і негативний прояв. Оскільки основними елементами глобалізації є торговельні угоди, транскордонні потоки капіталу, міграційні моделі, поширення технологій та передача інформації, то і поширення впливу глобалізаційних процесів відбувається через вказані інструменти [9].

Хоча глобалізація має численні позитивні аспекти для збільшення міжнародного ринку, вона також має свої недоліки та може стати причиною проблем для підприємств, які намагаються розширити свої горизонти. Один з найважливіших факторів, який впливає на залучення прямих іноземних інвестицій та підприємницьку діяльність, - це політична стабільність в країні. Відсутність такої стабільності може призвести до зниження прибутку бізнесу в країні. Бюрократія та корупція також можуть ускладнити діяльність світових компаній. Крім того, коливання валютних курсів можуть негативно вплинути на результати діяльності. Новітня проблема сучасного світу полягає в поширенні військової агресії та поділі країн на табори підтримки та несприйняття військових дій. Загалом, глобалізація є важливим фактором в новій світовій системі, але водночас вона має як позитивні, так і негативні наслідки, які потрібно ретельно зважувати [10].

Правове середовище є одним із визначальних факторів функціонування підприємств. Аналізуючи вплив правових чинників на конкурентоспроможність підприємства, необхідно виділити наступні: конкурентне законодавство як в окремих країнах так і на наднаціональному рівні, зокрема правові норми ЄС. Україна вже зробила кілька важливих кроків у напрямку європейських стандартів, внівши зміни до закону «Про

захист економічної конкуренції». Насамперед було розпочато перехід від старої моделі попередніх дозволів, коли Антимонопольний комітет (АМКУ) мав завчасно погоджувати дії компаній, до більш гнучкої європейської системи контролю постфактум. Це означає, що тепер бізнес отримав більше свободи діяти, але й більше відповідальності за дотримання правил [11]. Також у Законі з'явилися нові європейські інструменти: програма поблажливості, яка дозволяє учасникам картелю уникнути або зменшити покарання у разі добровільного зізнання і співпраці з АМКУ, та процедура врегулювання, що передбачає можливість швидшого завершення справи за згодою з висновками Комітету, зокрема ст. 46¹ Закону України «Про захист економічної конкуренції». Важливим доповненням стало і спрощення доступу до рішень АМКУ, завдяки чому бізнес та суспільство можуть бачити, як застосовуються антимонопольні норми на практиці - ст.35 Закону України «Про захист економічної конкуренції» [12].

Попри досягнутий прогрес, залишається низка системних проблем: відсутність механізму неоголошених перевірок без згоди компанії; недостатня судова спеціалізація – перегляд рішень АМКУ здійснюють господарські та адміністративні суди загальної юрисдикції, які рідко оцінюють справи по суті; низький рівень прозорості та довіри бізнесу до рішень АМКУ; слабка інтеграція з європейськими органами, оскільки Україна поки не є членом ECN (Європейської конкурентної Мережі) [11].

Особлива увага також повинна бути зосереджена на захисті прав інтелектуальної власності - право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності або на інший об'єкт права інтелектуальної власності [13]. Право інтелектуальної власності становлять особисті немайнові права інтелектуальної власності та (або) майнові права інтелектуальної власності, зміст яких щодо певних об'єктів права інтелектуальної власності визначається Цивільним Кодексом України, Законам України: «Про захист від недобросовісної конкуренції», «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг», «Про авторське право і суміжні права», «Про охорону прав на

винаходи і корисні моделі», «Про охорону прав на промислові зразки» та іншими законами.

Порушення прав інтелектуальної власності тягне за собою цивільно-правову, адміністративну та кримінальну відповідальність відповідно до законодавства України, що проявляється через застосування санкцій: відшкодування збитків, стягнення компенсації, вилучення та знищення контрафактної продукції, судові заборони щодо використання об'єктів інтелектуальної власності, що може призвести до зупинення діяльності підприємства, ризик втрати ліцензій, або розірвання контрактів із правовласниками.

Також наслідком порушення прав інтелектуальної власності є значні фінансові втрати, серед яких: прямі фінансові збитки у вигляді штрафів, компенсацій та судових витрат; втрата доходів через припинення реалізації продукції або послуг, що порушують права; зниження ринкової вартості підприємства та його інвестиційної привабливості; витрати на ребрендинг, зміну технологій або заміну незаконно використаних об'єктів інтелектуальної власності.

Обов'язково треба брати до уваги такі наслідки як репутаційні ризики: втрата ділової репутації та довіри з боку партнерів, інвесторів і споживачів; формування негативного іміджу як недобросовісного суб'єкта господарювання і як результат погіршення або взагалі втрата позицій на конкурентному ринку.

Щоб попередити вказані негативні наслідки порушення прав інтелектуальної власності необхідно впровадження системи комплаєнсу у сфері інтелектуальної власності; проведення регулярного аудиту прав інтелектуальної власності; розвиток корпоративної культури дотримання прав інтелектуальної власності. Комплаєнс у сфері інтелектуальної власності включає в себе дотримання всіх законодавчих вимог, правил та норм, що стосуються охорони та захисту інтелектуальної власності, патентів, авторських прав тощо. Крім того, компанії повинні розробляти та

впроваджувати власні політики та процедури щодо захисту інновацій та власних розробок, щоб запобігти їхньому незаконному використанню або копіюванню [14].

Невід'ємною частиною стратегії підвищення конкурентоспроможності є покращення правового середовища. Створення сприятливих умов для ведення бізнесу через дерегуляцію, боротьбу з корупцією та вдосконалення правових норм сприятиме розвитку підприємництва. Держава повинна активно підтримувати реформу правових та адміністративних процедур, спрощення податкових ставок та зменшення бюрократії, що дозволить підприємствам легше адаптуватися до нових економічних реалій [15].

На глобальному рівні, де триває жорстка боротьба за ринки збуту, податкова політика часто використовується як інструмент економічної дипломатії. Привабливі податкові режими здатні притягувати міжнародні інвестиції, тоді як надмірні податки можуть відлякувати зарубіжних партнерів [16].

Для ефективного відновлення конкурентоспроможності важливими є механізми державної підтримки, зокрема, через фінансові інструменти (кредити, субсидії, податкові пільги) та інституційні механізми (стимулювання розвитку інфраструктури, правова підтримка бізнесу) [15].

Ефективна правова система сприяє формуванню рівних умов для всіх учасників ринку та стимулює розвиток підприємництва. Важливість економіко-правових чинників в умовах глобалізації пов'язана з тим, що глобалізація має як позитивні, так і негативні риси, може надавати переваги, але одночасно і загрози для підприємств.

Серед переваг можна виокремити: доступ до нових ринків; залучення іноземних інвестицій; трансфер технологій. Загрозами виступають посилення конкуренції; залежність від глобальних економічних криз; уніфікація стандартів, що потребує додаткових витрат.

Економічні та правові чинники перебувають у тісній взаємозалежності: інноваційний розвиток є неможливим за відсутності належного правового

захисту; інвестиційна привабливість визначається рівнем стабільності правового середовища; ефективне функціонування конкуренції забезпечується завдяки дієвим правовим механізмам регулювання.

У сучасних умовах глобалізаційних процесів для підприємств України притаманні такі виклики: потреба в адаптації до норм міжнародного права; вплив воєнного стану на здійснення господарської діяльності; обмеженість доступу до фінансових ресурсів; необхідність цифрової трансформації. Водночас відкриваються нові можливості, зокрема інтеграція до європейського економічного простору.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Конкурентоспроможність підприємств в умовах глобалізації формується під впливом комплексної взаємодії економічних і правових чинників. Ефективна економічна діяльність неможлива без належного правового забезпечення, так само як і правове регулювання має враховувати економічні реалії.

Для підвищення конкурентоспроможності підприємств доцільно: удосконалювати національне законодавство; стимулювати інноваційну діяльність; забезпечувати прозоре конкурентне середовище. В подальших дослідженнях доцільно зосередитись на аналізі економіко-правової взаємодії для вирішення проблем підвищення конкурентоспроможності українських підприємств в умовах сучасних викликів.

Література

1. Михайлик О. М., Давидчук М. С. Конкурентоспроможність підприємства та шляхи її підвищення. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. Серія: «Економічні науки». 2025. № 2. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2025-2-10749>(дата звернення: 26.04.2026).
2. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV. Дата оновлення: 31.03.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> (дата звернення: 26.04.2026).

3. Інноваційна діяльність промислових підприємств в Україні під час повномасштабної війни URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/innovatsiyna-diyalnist-promyslovykh-pidpryyemstv-v-ukrayini-pid-chas> (дата звернення: 26.04.2026).
4. €12 млн грантів та вихід на ринок ЄС: результати програми Seeds of Bravery для українських стартапів. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/progress/eur12-mln-hrantiv-ta-vykhid-na-rynok-yes-rezultaty-prohramy-seeds-of-bravery-dlia-ukrayinskykh-startapiv> (дата звернення: 26.04.2026).
5. Інновації в українському бізнесі: як компанії розвивають потенціал у сучасних умовах URL: <https://blog.youcontrol.market/innovatsiyi-v-ukrayinskому-biznisi-iaak-kompaniyi-rozvivaiut-potentsial-u-suchasnikh-umovakh/>(дата звернення: 26.04.2026).
6. Дмитро Д. Чубін, Оксана Я. Коваленко. Фінансова стійкість підприємства: етапи категоризації поняття у вітчизняній науці. *Актуальні проблеми економіки*, Київ, 2024. № 4 (274) URL: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2024/04/4.24._topic_Dmytro-Chubin-Oksana-Kovalenko-38-45.pdf DOI: 10.32752/1993-6788-2024-1-274-38-45 (дата звернення: 24.04.2026).
7. Кобилецький В. Р., Відносні показники фінансової стійкості. *Онлайн-журнал «Financial Analysis online»*. URL: <https://analizua.com/metodyka-rozrakhunku/100-vidnosni-pokaznyku-finansovoi-stiikosti> (дата звернення: 24.04.2026).
8. Юрій Б. Курилюк Вплив глобалізаційних процесів на українську економіку: аналіз і стратегії. *Міжнародні економічні відносини*, 2023. № 12. - С.76-85. URL: DOI: 10.32752/1993-6788-2023-1-270-76-85 (дата звернення: 24.04.2026).
9. Бондар В.Ю, Нудьга А.В. Вплив глобалізації на міжнародний бізнес . *«Бізнес, інновації, проблеми та перспективи»*: матеріали III міжнар.наук.-практ. конф., м.Київ, 06 грудня 2022 р. URL:

<https://confmanagement-proc.kpi.ua/issue/view/16260> (дата звернення: 26.04.2026).

10. Гармаш Р. Стратегії розвитку промислових підприємств у світлі глобалізаційних процесів. *АКАДЕМІЧНІ ВІЗІЇ*, 2023, випуск 17, 2023 URL: DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7701773> (дата звернення: 24.04.2026).

11. Анастасія Кропова Конкуренція, як у ЄС: які зміни у системі антимонопольного права має впровадити Україна - Європейська правда, 29.09. 2026. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2025/09/29/7221103/> (дата звернення: 26.04.2026).

12. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01. 2001р. № 2210-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text>. Дата оновлення: 16.05.2024. (дата звернення: 26.04.2026).

13. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. №435-IV. Дата оновлення: 01.02.2026. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> ст.418 (дата звернення: 26.04.2026).

14. Опенько Д. А., Петренко В. О., Черкашин М. О. Комплаєнс-ризика у сфері інтелектуальної власності. *Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності* : матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, присвяченої Міжнародному дню інтелектуальної власності (Київ, 26 квітня, 2024 р.). Київ, 2024. С. 234–240. URL: <http://cpdcipr.kpi.ua/article/view/301541>. <https://crust.ust.edu.ua/items/df69a00-9bca-4d1d-a36d-5041cf542e5c> (дата звернення: 26.04.2026).

15. Ю. Науменко. Стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємств в контексті відновлення економіки України. *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. 2025. № 1 (31). URL: DOI: 10.15276/EJ.01.2025.5(дата звернення: 24.04.2026).

16. Г.В. Лещук, Н.Б. Івасюк Вплив податкової політики на конкурентоспроможність торговельних підприємств. *Ефективна економіка*,

2025, № 3. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.3.15> (дата звернення: 26.04.2026).

References

1. Mykhajlyk, O. M. and Davydchuk, M. S. (2025), “Competitiveness of the enterprise and ways to increase it”, *Mizhnarodnyj naukovyj zhurnal “Internauka”*. Serii: “*Ekonomichni nauky*”, [Online], vol. 2. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2025-2-10749> .

2. The Verkhovna Rada of Ukraine (2002), The Law of Ukraine “On innovation activity”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> (Accessed 26 April 2026).

3. The official site of National Institute for Strategic Studies (2025), “Innovative activities of industrial enterprises in Ukraine during a full-scale war”, available at: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/innovatsiyna-diyalnist-promyslovykh-pidpryemstv-v-ukrayini-pid-chas> (Accessed 26 April 2026).

4. The official site of Ministry of Digital Transformation of Ukraine (2026), “€12 million in grants and entry into the EU market: results of the Seeds of Bravery program for Ukrainian startups”, available at: <https://thedigital.gov.ua/news/progress/eur12-mln-hrantiv-ta-vykhid-na-rynok-yes-rezultaty-prohramy-seeds-of-bravery-dlia-ukrayinskykh-startapiv> (Accessed 26 April 2026).

5. YC Market blog (2025), “Innovation in Ukrainian business: how companies develop potential in modern conditions”, available at: <https://blog.youcontrol.market/innovatsiyi-v-ukrayinskomu-bizniesi-iak-kompaniyi-rozvivaiut-potentsial-u-suchasnikh-umovakh/> (Accessed 26 April 2026).

6. Chubin, D. and Kovalenko, O. (2024), “Financial sustainability of the enterprise: stages of categorization of the concept in domestic science”, *Aktual'ni problemy ekonomiky*, vol. 4 (274), available at: <https://eco-science.net/wp->

content/uploads/2024/04/4.24._topic_Dmytro-Chubin-Oksana-Kovalenko-38-45.pdf (Accessed 26 April 2026). DOI: 10.32752/1993-6788-2024-1-274-38-45

7. Kobylets'kyj, V. R. (2023), "Relative financial stability indicators", *Financial Analysis*, [Online], available at: <https://analizua.com/metodyka-rozrakhunku/100-vidnosni-pokaznyky-finansovoi-stiikosti> (Accessed 26 April 2026).

8. Kuryliuk, Y.B. (2023), "The impact of globalization processes on the Ukrainian economy: analysis and strategies", *Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny*, vol. 12, pp. 76-85. DOI: 10.32752/1993-6788-2023-1-270-76-85.

9. Bondar, V.Y. and Nud'ha, A.V. (2022), "The impact of globalization on international business", *Business, Innovation, Problems and Prospects*, National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute", Kyiv, Ukraine, available at: <https://confmanagement-proc.kpi.ua/issue/view/16260> (Accessed 26 April 2026).

10. Harmash, R. (2023), "Development strategies of industrial enterprise in the light of globalization processes" *AKADEMICHNI VIZIY*, vol. 17. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7701773>.

11. Kropova, A. (2026), "Competition like in the EU: what changes in the antitrust law system should Ukraine implement", *European Pravda*, available at: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2025/09/29/7221103/> (Accessed 26 April 2026).

12. The Verkhovna Rada of Ukraine (2001), The Law of Ukraine "On innovation activity", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text>. (Accessed 26 April 2026).

13. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), The Law of Ukraine "Civil Code of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (Accessed 26 April 2026).

14. Open'ko, D. A., Petrenko, V. O. and Cherkashyn, M. O. (2024), "Compliance risks in the field of intellectual property", *Materials of the VII All-Ukrainian Scientific and Practical Conference with International Participation*,

dedicated to the International Intellectual Property Day, National Technical University of Ukraine “Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”, Kyiv, Ukraine, pp. 234-240, available at: <http://cpdcipr.kpi.ua/article/view/301541>. <https://crust.ust.edu.ua/items/df69a00-9bca-4d1d-a36d-5041cf542e5c> (Accessed 26 April 2026).

15. Naumenko, Y. (2025), “Strategies for increasing the competitiveness of enterprises in the context of the recovery of the Ukrainian economy”, *Ekonomichnyj zhurnal Odes'koho politekhnichnoho universytetu*, vol. 1 (31). DOI: 10.15276/EJ.01.2025.5.

16. Leschuk, H.V. and Ivasiuk, N.B. (2025), “The impact of tax policy on the competitiveness of commercial enterprises”, *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 3, available at <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.3.15>.

Отримано редакцією журналу / Received: 30.04.26

Прорецензовано / Revised: 10.05.26

Дата публікації / Published: 26.05.26